

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F.J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 136. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg10-shoot-idm140342680910608/facsimile.pdf> (tilgået 09. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

et illud non omittendum; det er: Det sidste maa gjøres, og det første ikke forsømmes. Hvis Svaret er vel grundet, saa sees deraf, at det sidste holdes fornemmelig en Borgers Pligt. Jeg vilde ogsaa gjerne underskrive saadan Dom, hvis det ikke kostede meer Konst og Umage at gjøre Bøger end at gjøre Børn. Men, saasom det sidste udfordrer hverken Umage eller Konst, og en Amager Bonde ligesaa let og ligesaa net kand forrette dette som en Keiser, saa dømmmer jeg saaledes derom, at, hvis det sidste er af større Nytte, saa er det første af større Merite, helst om Bøgerne ere vel skrevne, hvilket jeg dog ikke kand sige om mine Bøger, og allermindst om denne Dissertation, hvis Merite alleene bestaaer udi dens Korthed.

For at bøde nogenledes paa den Maverhed, vil jeg derfor her som et Anhang føie et Forslag, som mig af en ubekendt Person er tilskikket, saasom Forslaget er denne Materie vedkommende, og det synes at plaidere for mig og andre Pebersvenne. Om Forslaget er gjort for Skiemt, eller om Projectmageren haver meenet det alvorligen, skal jeg ej kunne sige; vil derfor overlade det til andre Læsesres Skiønsomhed. Det samme var af saadant Indhold.

Min Herre!

Saasom jeg selv ingen Adresse haver til Stadens Politimester, og jeg veed, at min Herre haver Kundskab til samme gode Mand, saa beder jeg tjenstlig, at dette mit Forslag angaaende Ægteskab maa ved eders Midde ham tilstilles. Jeg haver udstuderet adskilligt til det gemeene Beste, sær denne gode Stads Opkomst. Blant andre i mine Tanker nyttige Reformationer, som ved idelige Studeringer have avlet sig i mit patriotiske Hovet, er et Forslag, angaaende Ægteskab, hvilket jeg nu som min første Prøve lader udløbe af min Hietnes Bankestok. Forslaget er dette: Adskillige, saavel gamle, som nye anseelige Lovgivere, have holdet det for en Hoved-Nytte at forfremme Ægteskab og Afkoms Forplantelse. Det var i den Henseende at den store Lovgivere Lycurgus paalagde alle dem

JEG VIL ALTSAA IKKE GIFTE MIG

en haanlig Straf, som ikke ville gifte sig: det var og i samme Henseende, at Romerne gave særdeles Friheder til dem, som havde forøget Verden med tre Børn. Jeg vil ikke disputere mod slige Forordningers Nytte, kand ej heller med Billighed saadant giøre; thi ingen kand nægte, at et Lands Velfærd jo bestaaer udi Indbyggernes Mængde; men, som der er ingen Anordning, hvor nyttig den end kand være, der jo behøver at modificeres, og udi visse Ting at indskrænkes, saa synes mig, at denne Anordning kunde limiteres udi en vis Post, som jeg her vil anføre. Hvad som recommenderer en Stad er ikke mindre dens Ziirlighed og Prydelse end dens Folkriighed. Man seer derfor, at enhver fornøffig Politie haver Omsorg for begge Deele: thi, ligesom man beflitter sig paa at see Staden vel forsyned med Borgere, saa seer man ogsaa til, at den forsynes med zirlige Bygninger, med reene Gader, behagelige Spadseergange, Skilderier, konstige Vandspring, Mobilier og andet, som kand lokke Fremmede til at reise didhen, for at fornøje deres Øjen; hvilket og nu omstunder er Hovedsigtet af Ungdommens Udenlandsreiser. Nu er det alle bekiendt, at intet pryder en Stad meere end smukke Fruentimmer, og at Døttrene udi Huset gemeenligen ere de herligste Meubler, og som mest stikke udi Øjene. Men just, naar saadanne Jomfruer have naaet deres Væxt, og ere komne udi Blomster, saa at de staae ligesom prægtige Lilier udi en Urtegaard, anmælde sig strax visse Personer, der anmode Forælderne om Forbindelse med deres kiære Døttre, og derved love at rygte dem saaledes, at de udi en Hast skulle tabe all deres Forgyldning, saa at de af Roser og Lilier skulle forvandles til Neller og Tornbuske, og derved skille Staden ved de største Prydelser, som den haver at bryste sig af. At saadant ikke øves for sterkt, og at disse fordervelige Urtegaardsmænd eller Lugere ikke for hastigen oprykke slige Stadens Planter eller komme dem til at visne, synes mig, at Politien burde have Indseende med. Jeg for min Part, saa ofte jeg hører en dejlig og artig ung Jomfrue at forandre sin Stand, græmmer jeg

mig derover ligesaa meget som naar jeg hører, at en prægtig Bygning er afbrændt, et kunstig Vandspring af Vind er nedblæset, eller et forgyldt Crystallglas er sprukket: thi ved hver saadan Hændelse taber Staden een af sine Zirather. Jeg gjorde forgangen Uge min Opvartning hos Mad. N. som jeg tilforn haver haft den Ære at conversere med under den Titel af Jomfrue Sylvia. Men hvilken Metamorphosis! jeg kiendte intet igien uden Sylviæ Røst. Skikkelse, Ansigtets Farve, Humeur og alt andet var saa forandret, ret ligesom Sind og Legeme havde været omsmæltet og støbt udi en nye Form. Hendes Purpur var forvandlet til Askefarve, hendes Kinde vare indfaldne, hendes Luth var forvandlet til en Vugge, og hendes Tale, hvormed hun tilforn kunde ligesom fortrylle mig og andre, var ikkun om Torvkiøb paa Smør, Kiød og Ost. Dette Syn gav Sporer til min patriotiske Iver, og drev mig strax til at reenskrive dette Forslag, som jeg længe haver grundet paa til Publici Nytte.

Min Tanke er ikke, at alle kionne Jomfruer skulle leve deres beste Tiid udi eenlig Stand. Jeg vilde alleene, at der ved fornuftige Anstalter saaledes magedes, at den Frihed at træde i Ægtestand blev saaledes modereret, at Staden stedse kunde være forsynet med et tilstrækkeligt Antall af kionne, ugiftede og uskamferede Jomfruer; og at en vis Reserve-Rulle over dem blev giort, som stedse maatte holdes complet, paa det at Staden ved formegen Afgang intet maatte tabe af dens Glands og Zirath. Dette kunde skee ved at deele Stadens Jomfruer udi visse Classer, og det efter Grader af Skienhed, og at de som ved Politiens Prøve og Stempel bleve erkiendte for at kunne giøre største Honneur og Zirath til Staden, skulde befattes under den første Classe, hvilken stedse maatte have sit fulde Antall og ansees ligesom et Corps af visse staaende Tropper, saa at ingen af samme Classe maatte tillades at gifte sig uden Tallet var overcomplet. Anordningen kunde efter min ringe Skionsomhed forfattes saaledes: at ingen Jomfrue af Nunn. I. maa uden Politiens Tilladelse gifte sig.

HVERKEN TIL NYTTE ELLER TIL PRYD

førend hun haver naaet sine 35 Aar, med mindre hun enten ved smaa Kopper, Tænders Fald, eller en anden u-lykkelig Hændelse haver tabt noget af sin Skiønhed; og have Stadens Medici at drage Omsorg for, at de for deslige U-lejligheder vorde befriede indtil saadan Alder naaes. Hvad som herimod kunde siges, er at adskillige Jomfruer ikke ville finde Smag udi saadant Forslag: Men jeg haaber, at de fleste som oprigtige Patrioter, herudi gierne sætte deres Inclinationer tilside, for at befordre Publici Nytte. Jeg underkaster dog dette til min Herres Correction, og forbliver stedse

Hans skyldigste Tiener
og Publici u-afladelige Forbædrer
N. N.

Jeg meddeeler Læseren dette ligesaa varmt som det er mig tilbragt: og maa andre dømme, om derudi er nogen Soliditet, eller om Forslaget er gjort for Skiemt eller Alvor. Jeg for min Part kand intet vist her om sige, saasom jeg haver seet mange alvorlige Projecter af samme Natur.

LIBR. I. EPIGRAMM. 177

*Pars vitæ male agendo perit permagna, Leander!
Maxima agendo nihil, tota at agendo aliud.*

En Deel af Menneskets Liv bortdrives ved at gjøre ont, den største Deel ved at gjøre intet, og fast det heele Liv ved at gjøre u-nyttigt Arbeide. Om de tvende første Leve-maader vil jeg her ikke tale, saasom alle Mennesker er eenige derudi, at en stor Dcel af Tiden anvendes paa onde Gierninger og spildes ved Dovenhed. Jeg vil ikkun melde noget korteligen om det sidste, saasom der findes utallige Mennesker der ere ideligen udi Arbeide, men som er til ingen Nytte. Og, saasom de samme i Henseende til deres u-afladelige Fliid og Vindskibelighed ansee sig selv som